

STUDENTEN-WEEKBLAD.

Redacteuren: G. J. van den Broek, M. H. Damme Jr.,

G. D. Jordens, J. F. Ligtenberg, S. H. Stoffel.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3, - per jaar.

De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

UITGEVER:
J. WALTMAN Jr.
DELFT.

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.

Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Kiesrecht-Zaken.

In December van het jaar 1894, bij de algemeene begrootingsdebatten, wist het katholieke tweede-kamer-lid Harte van Tecklenburg een zeer eigenaardig argument voor het spoedig tot stand brengen eener wettelijke ouderdoms-verzekering voor arbeiders. Stellen wij het regelen van deze zaak al maar uit, zoo betoogde de afgevaardigde, dan kan het zijn dat het tot kiesrecht-uitbreiding komt vóórdat er een verzekering voor oude werklieden is. En gelet op de meening die onder de arbeiders over de meest verkieslijke wijze van verzekeren bestaat, en door hen al menigkeer uitgesproken werd, dreigt ons dan het gevaar dat eene volksvertegenwoordiging van andere, meer democratische, samenstelling dan de huidige het vraagstuk eene praktische oplossing geeft, die minder welkom wezen zal aan de belastingbetalende vermogenden. — Ik werd bij het lezen van de courantenberichten aangaande de vergaderingen van kiesverenigingen, waarin de voorstellen van het liberale-Uniebestuur behandeld waren, telkens aan deze oprecht-kapitalistische uiting van den heer Harte herinnerd. Want zoo als dat kamerlid in het jaar 1894 een bijzonderen ijver demonstreerde om het arbeiderspensioen bij de wet te verzekeren, zooals hij toen een belangrijk onderwerp van wetgeving wilde afdoen vóór een breeder kiezerscorps op dat punt zijn wil kon doen gelden, zoo toonden in de laatste weken tal van liberale kiesverenigingen te blaken van lust om het werk van sociale wetgeving voort te zetten en de grondwetsherziening, noodig voor invoering van algemeen kiesrecht, ter wille van dien dierbaren arbeid voorloopig nog maar op den langen baan te schuiven. Wie de haast, die de heeren maken met den bedoelden wetgevenden arbeid, op andere wijze wil verklaren, zal tot ongerijmdheden moeten komen. Immers het zijn juist de meest oprechte voorstanders eener goede sociale wetgeving, die de urgentie van grondwetsherziening voor 't bekende doel met al hun kracht verdedigen. In de eerste plaats, de arbeiders, die meer dan eenige liberale heergroep naar spoedige en degelijke verbetering van veel misstanden verlangen. Niet eenmaal is er uit hunne rijen het bezwaar geopperd dat al dat werk, voor de invoering van algemeen kiesrecht onvermijdelijk, een belemmering zijn zou voor het tot stand komen van flinke sociale hervormingen. Niet als de heer Harte wenschen zij eerst een ouderdomsverzekering en dan, als 't niet anders kan, kiesrechtuitbreiding. Te goed begrijpen zij dat de volgorde: eerst algemeen kiesrecht dan een pensioenwet, eene betere zijn moet. En zoo begrijpen het ook die elementen der Liberale Unie die het meest links staan. Behalve om de gewone rechtvaardighedsredenen, was het juist omdat zij bij de bestaande kiesrechtregeling geen voldoende sociale hervorming mogelijk achtten, dat de 't-meest-vooruitstrevende liberalen, de vrijzinnig-democraten van Mr. Kerdijk, de noodzakelijkheid van grondwetswijziging bepleitten. Maar hun meer rechtsche partijgenooten, te onzaliger uur met hen in één verbond vereenigd, zagen 't anders in. En met de hand op de beurs zwoeren ze hun leuze trouw: „Wel algemeen kiesrecht door grondwetsherziening op ons programma; maar geen urgentie. Eerst de sociale wetgeving.” En zoo zetten ze nog een vooruitstrevend gezicht bij het echt-behoudzuchtig, oer-kapitalistisch gedrag!

Maar boven dat vooruitstrevend gezicht heschen ze nu p de algemeene vergadering van 26 Januari nog een roodchtige vaan. Het deed, geloof ik, de „Nieuwe Rotterdammer” leelijk schrikken dat de heeren Kerdijk en Treub tot

bestuursleden gekozen werden. En ook de gekozene Heldt was voorstander van de urgentie. *) Maar wie verwachtte dat deze bestuursverkiezing de zuivere afspiegeling gaf van de gezindheid der Unie ten aanzien der bewuste urgentie, zou gedesillusionneerd of gerustgesteld worden. Men liet slechts een vlag uitwaaien waarvan de kleur een mooien schijn moest geven aan de lading. Een schijn die bedroog. 't Zou blijken.

Nog trachtten enkelen met mooi-bedachte amendementen den schijn te redden. Iemand wilde wel tot urgentie besluiten, mits men er bij verklaarde dat eerst in het derde zitting-jaar de zaak aan de orde komen zou. Groningen, bij monde van den voorzichtigen hoogleeraar Krabbe, wist nog iets beters. De voorbereiding der grondwetsherziening moest urgent worden, niet die herziening zelf, zoover waren we nog niet. Maar de Unie-vergadering ontving al deze middel-dingen slecht. Wat niet door de voorstellers teruggenomen werd, onderging verwerping. Zoo stoomde men dus radicaal op het urgentie-voorstel aan.

En toen werd het verworpen met 44 tegen 33 stemmen. De „Rotterdammer” verheugt zich, het „Handelsblad” verheugt zich, de „Nieuwe Courant” verheugt zich, het „Vaderland” verheugt zich, alles wat zich bijzonder interesseert voor brandkast-bevoorrechtiging boven broodkast-voorziening verheugt zich driewerf.

Maar er zullen er meer zijn die juichen en die toch niet thuis behooren in het conservatief-liberale kamp. De clericalen mogen in hun vuistje lachen om dezen uitslag van het liberaal congres. Want weinig kon hun kansen op succes in de aanstaande Junimaand zoo verhoogen als dit Unie-besluit.

De grondwetsherziening komt nu bij de liberalen niet op den voorgrond. De liberale kiesverenigingen zullen dus hun kandidaten stellen gaan alsof er van geen kiesrechtbeweging sprake was. Met die kandidaten hopen ze voornamelijk de clericale tegenstanders te verslaan. Nu zal het hun echter zwaar tegenvallen als arbeiders en vrijzinnig-democraten hun steun aan de conservatief-liberale kandidaten onthouden. En het is zeer waarschijnlijk dat dit gebeuren zal. De strijd van liberaal tegen clericaal, waarin de behoudzuchtige massa der bourgeoisie vastgegroeid is, kan arbeiders en democraten minder schelen dan de strijd om een betere sociale wetgeving en die om meer democratische staatsvormen. Wenschen de deftige oude heeren der tegen-urgentie-stemmende kiesverenigingen aan dien laatsten strijd weinig te denken, blijven zij maar in groote bekrompenheid modderen tegen het clericalisme, dan ontvalt hun wellicht alle vooruitstrevende steun. En in districten waar van de niet-clericalen zij, die achterlijken, de meerderheid vormen, zal een clericale combinatie hen dus te gemakkelijker verslaan als zij met een niet-kiesrechtman den strijd hebben aangeboden.

Dit mogen de liberalen wel bedenken. Dit mogen ook de Delftsche kiezers wel eens overwegen, die misschien meer dan ergens anders gebeurt zich blind staren op het clericale gevaar. Zij verdienen een gevoelig lesje, dat hun de slaap der onrechtvaardigen doet vergaan. Der onrechtvaardigen, want zij behooren tot de massa, die zich gaarne verzet tegen alle flinke verbetering van 't arbeidersbestaan. Zij zijn een keurbende van slaperige conservatieven, die alleen in dagen van verkiezingen zich even bewegen gaan

*) Nader vernemen we uit de „N. Rott. Ct.” dat het kiezen van Mrs. Treub en Kerdijk eigenlijk een vergissing was. Zooals de zaak wordt uitgelegd blijkt toch in ieder geval dat de rechter-Unie-helft al heel weinig kordaatheid bezit. De bestuursverkiezingen waren toch wel urgent genoeg. Het dralen heeft hen bedrogen. Moge hun dralen in het grootere hen eveneens foppen.

voor de politiek, en dan ook maar alleen om de baas te worden over anti-revolutionairen en katholieken. Dat er veel andere dingen zijn waarover de natie denken moet, van meer gewicht en van groote urgentie, schijnt hun nog niet aan het verstand te brengen. In de dagen van Juni zullen ze het tot hun schade ervaren.

Wat zullen nu, na de ongunstige beslissing van de algemeene vergadering van gisteren, de voorstanders van een dadelijke grondwetsherziening doen? Wat zullen nu de daden zijn van de kiesverenigingen die zich eenstemmig vóór de urgentie verklaarden, van de meerderheden die in hunne verenigingen het urgentie-besluit er door brachten, van de minderheden die, even degelijke voorstanders, verslagen werden? Wat ook, zullen nu mannen als Kerdijk, Treub e. d. doen?

Het is vóór den 26en Januari herhaaldelijk van vooruitstrevende zijde opgemerkt dat een scheuring in de Liberale Unie onvermijdelijk zijn zal. De in die Unie verbonden elementen behooren geenszins bijeen. De band van het partijgenootschap is voor de conservatieven een middel om de democraten in hunne beweging te belemmeren. Hoe dat middel werkt bleek te goed in de parlementaire periode sedert 1897 die nu afloopt. Het verbreken van dien band is nu noodzakelijk. Een verder samengaan van de linker met de rechter helft zou streng te vonnissen zijn.

Er mag dus worden verwacht dat de kiesverenigingen die vóór een betere sociale wetgeving zijn dan de liberale Harte's, zich afscheiden van de Unie; dat voorstanders van de gisteren verworpen urgentie hun ontslag nemen als leden van kiesverenigingen die tegen stemden; dat dus ook de heeren Kerdijk, Treub en Heldt bedanken voor de hun geschonken bestuursposten. *) En dat door deze allen te zamen een nieuwe partij worde opgericht, die bij de aanstaande algemeene verkiezingen ten strijde trekken zal onder de leuze: grondwetsherziening om te komen tot algemeen kiesrecht vóór alles!

Dan zullen we eens met belangstelling toekijken of de groote beroering in de liberale kringen ook hier in onze stad eenige beweging brengt; of dat men het zijn burgerplicht acht maar door te suffen, tot dat men weer tegen dominé en pastoor den onverkwikkelijken oorlog voeren kan.

De studenten willen wij opwekken tot belangstellende oplettendheid. De zaak waar het om gaat is voor de geschiedenis van ons land van enorme beteekenis. De partij-groepering waar te nemen, de woorden en daden der verschillende legers na te gaan, is voor ieder die zelf over enkele jaren geroepen zal zijn het kiesrecht uit te oefenen van groot nut. Studenten zijn in 't algemeen aanstaande kiezers. Al weten ze ook van het politiek en economisch gebeuren niets, al kennen ze van de verschillende partijen slechts de namen terwijl ze volkomen onbekend zijn met de beginselen en de programs, het kiesrecht krijgen ze. In zooverre zijn ze ook al weer bevoorrecht boven twee derden der arbeiders, waarvan velen wel een voldoende inzicht hebben in de dingen van staat en maatschappij. Maar er wordt op gerekend dat zij, de studenten, naderhand wel niet revolutionair zullen zijn en dan hindert onwetendheid zoo erg niet. Tenminste niet voor wie het goed hebben, en die deelen nog de lakens uit.

Maar de zeer talrijke klasse in onze maatschappij, die gebrek lijdt, gebrek aan voedsel, gebrek aan bescherming tegen koude en ziekte, gebrek aan ontwikkeling, gebrek aan vrijheid, die zeer talrijke klasse kan zich bij den slakkegang van onze staatkundige vorderingen niet zoo gemakkelijk neerleggen. Zij eischt het recht voor haar welzijn te mogen opkomen. Zij eischt het strijdmiddel om zich te kunnen verdedigen tegen de onmatige uitbuiting door het in burgerkringen veel-geprezen particulier initiatief.

Ga gij overwegen of die eisch rechtmatig is. Ge zijt nu nog in eene periode daarvoor geschikt. Geen economische belangen benevelen nog al te veel de helderheid van uw blik. Als ge waarlijk wilt kennen, begrijpen en oordeelen hebt ge nu de gelegenheid. Gebruikt haar. En als ge dan geoordeeld hebt, handelt dan.

En de socialistische studenten. Het is verre van genoeg dat zij zich socialist noemen, en innerlijk zich bewust zijn dat ze zich met recht dien naam geven mogen. Er moet door socialisten gestreden worden. Niet voor allen strijd zijn ze nú, als student, geschikt. Dikwijls zullen ze nog moeten toekijken in plaats van mee te doen. Maar dit mag het proletariaat van hen eischen, dat waar zij overtuigd zijn van z'n recht, waar ze zeggen zijn bondgenoot te willen wezen, zij ook hun krachten inspannen zullen om het bij te staan in den aangevangen strijd voor het algemeen kiesrecht. Allen hebben ze wel een sfeer dien zij

*) Ze deden het reeds. Het heele bestuur is afgetreden.

bijzonder goed bewerken kunnen. Hun invloed kan belangrijk zijn, want zij hebben het helder inzicht, het sterke rechtbewustzijn en de geestdrift. Dat zij hun best doen, zoodat, als het bij de verkiezingen van dit jaar tot een succes komt, zij het heerlijk besef kunnen winnen dat ook hun stevige arbeid daartoe bijdroeg.

Zondag, 27 Januari.

Q. S.

Drie Koningen?

Aan v. d. B., Roy en S.

De heeren v. d. B., Roy en S. hebben — alsof het afspraak was — in het vorig nummer van dit Weekblad een stel uitingen gepubliceerd, die, door leekenbril gezien, voor ons socialisten een zwaar te verduwen kost vormen. Tot heden ondervond de spijsvertering, althans die van mij, door genoemden kost nog niet de minste storing.

Wil dit zeggen — om niet zoo materialistisch te spreken — dat ik mij thans met opgewektheid neerzet om genoemde drie heeren het hun aan beantwoording toekomende, overvloedig te verstrekken? Geenszins. En toch wilde ik hun niet het noodige onthouden.

Het feit dat het drietal, thans voor 't laatst in een adem genoemd, van ons oude bekenden zijn, bij wie wij pogingen genoeg waagden hen door onze socialistische leeringen tot nuchteren arbeid te wekken, brengt mij er toe te trachten hen thans lever met voorbeelden uit hunne geïsoleerde overpeinzingen tot een gemeenschappelijker leven te trekken.

Is het historisch-materialisme als levensbeschouwing voldoende vraagt v. d. B.; maar ofschoon zijn filosofisch afdwalen nog niet, als bij Roy, verdwalen is geworden, moet ik hem toch reeds thans toeroepen: Tot hiertoe, en zoo het u in de eerste plaats ernst is de arbeidersbeweging te bevorderen, in uwe uren van arbeid niet verder. Er ligt iemand in 't water, v. d. B., wij staan aan den kant, wij kunnen hem redden; het staat u nu vrij met mij er over te willen filosoferen of 't wel goed is die man eruit te halen vóór we weten wat eigenlijk ziel en leven is, maar het toegeven aan dien filosofischen drang te paren aan krachtadige hulp voor den drenkeling is nu eenmaal niet doenlijk. Als er te handelen valt handel, propageer, strijd, overtuig — of filosofer, maar treedt dan uit het kamp van actie.

Gesteld de wijze van arbeiden in deze maatschappij ware goed; dan zou ik het niet dulden dat men lezen ging in den tijd, die men beschikken moest voor den arbeid der gemeenschap, tot haar onderhoud. En vergeet niet dat er iets is wat men kan noemen het Eerst-Noodige; terwijl het in de practijk steeds bleek, dat zij die aan het filosofische deel des bestaans hun hart schonken, daarnaast hun hoofd en handen impotent lieten worden voor den dienst van het thans-noodige.

Als de Javaan wordt mishandeld moet gij niet schrijven of spreken gaan over de ethische basis van de rechten van het gele ras.

* * *

Met Roy wordt 't nog moeilijker als men kort en bondig zijn verdwaling wil fixeeren:

Iemand, die op den openbaren weg loopt, aan den slip van zijn jas te trekken, is vrij eenvoudig te verrichten; ook wanneer iemand zich beweegt op natuurwetenschappelijk terrein, ook dan is er dikwijls weinig onoverkomelijks om ons te beletten hem bij zijn fysieke pandjes te trekken. Zweeft er echter een in de abstracte ruimte der metafysiek dan moet men eigenlijk eerst zichzelf verimaginairen voor men een greep in het gedachten-ijle met eenig gevolg zal kunnen wagen.

Dit alles nu wil niet zeggen dat ik deze laatste bewerking van minder soort achtte of achten zal; doch zou mij bezwaren mijne werkkraft te elimineeren uit het aldaagsche leven dat als een hongerig kind schreeuwt om arbeid van mij, evenals van allen, die willen stuwen met hunne jeugd-kraft de evolutie dezer wereld naar een stadium van meer dragelijke volmaking dan wij thans beleven of hebben te verduren.

Roy zal mij vergeven dat ik bij zijn hooggestemd stuk werd herinnerd aan de laaggestemde noodzakelijkheid die mij dwingt op eenigzins bizondere wijze een deel van Adam's schuldenlast te torsen. Om minder vaag gestemd te spreken: ik dacht aan een van de vele kijkers waarmee ik in mijn dagelijksch werk nogal vertrouwd leerde worden. Roy ziet alleen een licht verleden, een lichte toekomst en een donker heden. Welnu als ik zoo'n kijker ingeschoven uit de kast haal en z'n vizierlijn laat wijzen bijv. naar een raamroede dan zie ik licht, niets dan licht... het verleden. Draai ik het oculair uit dan wordt mijn gezichtskring

allengs schemeriger, donkerder tot op den afstand van duidelijk zien plotseling de raamroede zich verwerkelijk . . . het heden, de realiteit. Draai ik verder dan komt door schemer heen weer het licht, niets dan licht . . . de toekomst. Maar al dat licht vertelde me niets van de raamroede; zijn licht leerde Roy niets omtrent de realiteit.

Roy zag de realiteit — en zag ze goed óók — maar toen werd hij moedeloos. Had hij het innerlijk wezen van de uiterlijkheid der realiteit ook begrepen, had hij begrepen dat alle verschijningsvormen die hij zag hun oorzaak vinden in éene basis: de arbeid, dan zou hij getroost zijn geworden terzelfdertijd. Maar zijn verbeelding laat hem toe — en hij laat haar begaan — zich te doen wegrijven van de realiteit naar waar de omtrekken vervagen en worden opgelost. Daar wordt het gemeenschapsleed — 't zij dan ook onbewust ontvloden — niet meer gezien niet meer mee-gevoeld en kan weer herboren worden de Godheid Individualiteit, verward of verhaspeld met een fantasieschepping ook wel genoemd Totale Wil. Daar kan Individualiteit zonder contact met de realiteit en zonder contróle stralen van zilveren licht; doch de bleke afglans op de verschoppelingen die honger hebben is bij dit schoonste licht toch slechts het starst cynisme.

* * *

Maar de droevigste figuur voert wel de heer S. ten Weekblade, in zijn stukje „Over Begrijpen”. Ik heb er over nagedacht hoe iemand er toe komen kon zoo iets slaps te schrijven; zou het zijn „omdat de meeste menschen over belangrijke dingen nooit denken, al gaan ze nog zoo vaak naar lezingen.”? Of moest er maar raak geschreven worden, dit keer?

Over begrijpen gesproken, waarde heer S., ge hebt getoond tegen C. F. L. werkelijk gezond verstand te bezitten, begrijpt ge dan niet dat ge dit in een aanval tegen de socialisten in 't algemeen ook moet bezigen?

Ge wilt bewijzen dat de socialisten niemand begrijpen, zelfs elkaar niet. Maar van de ketting uwer redeneering die gij tot dit schoone probleem ontwikkelen wilt deugt geen enkele schakel. Luister maar: Menschen die zeer weinig, en dit weinige nog onvolkomen, gemeen hebben, sluiten zich aaneen om gezamenlijk een meening te uiten, daar ieder voor zich de zijne niet uiten durft; is er nu iemand die anders denkt, dan noemen ze die dwaas of leugenaar, en zoo zijn nou de socialisten. Waarde vriend ik zou in dit verband maar van „die socialen” praten.

Om nu dit fraaie betoog aan te zwaren spreekt ge over den term „burgerlijke ideologie”, zoo misbruikt, zegt gij, door die socialen. Over begrijpen gesproken, gij hebt dus nooit begrepen wat die terminologie in hun woord beduidde; want het woord burgerlijk wordt door hen nooit — zooals gij schijnt te denken — gebruikt in den zin van werkelijk of onwerkelijk.

Van gelijk gehalte is uw uitspraak dat het dwaasheid is de menschen in verschillende klassen te willen verdeelen, omdat n. b. „ieder mensch zich zelf is”. Is 't u dan nooit langs uw ooren gewaaid dat hier een economische verdeling bedoeld werd, een verdeling die ik wel eens gaarne door u aanvechten zag.

Spaar me punt voor punt de fouten te onderstrepen die na genoemde flaters in uw stuk volgen. Lees echter alleen uw zin na die ik hier laat volgen: „(De socialisten) moeten daarbij evenwel bedenken dat er evenveel ideologieën als ideologen, evenveel opvattingen van het socialisme als socialisten zijn . . . ieder schept zichzelf een ideaal, dat bedenkelijk veel op hemzelf lijkt . . .” Bedenk gij hierbij, waarde heer S., dat het socialisme geen metafysiek en geen ideologie is, maar een wetenschappelijk stelsel, dan zijt gij aan begrijpen in eens veel rijker geworden.

TH v. d. W.

Huwelijksfeesten.

Wij gaan weer dagen van hollandsch byzantinisme tegemoet. In de bladen zal het vol staan over het Hooge Huwelijk van het Hooge Bruidspaar, over de Hooge Echtverbintenis, ja wellicht de Hooge Trouwkoets, het Hooge Span Paarden, en de Hooge Koetsier. Er zal weer dagelijks gesproken worden van zichtbare ontroering, geweldige geestdrift, warme ontvangst, gracieuse houding, vriendelijke glimlach, innemende groet enz. De heer Boissevain zal niet ophouden kippevel te krijgen van aandoening als hij telkens zingen moet van „mijn Koningin” van „mijn Holland”. Er zal in enkele dagen meer met leugenachtige, onnoozele, ondiepe frazen worden gewerkt dan anders in tienmaal dien tijd. En althans voor den heer B. zegt dat heel veel.

Maar al vinden wij het bespottelijk dat men met allerlei versierde en onware woorden over deze dingen schrijven en spreken zal, alsof een huwelijk er mooier door worden kon, geenszins bedoelen wij over de echtvereeniging van Wilhelmina en Hendrik ons op voor redelijke orangisten onaangename wijze uit te laten. Wij denken over het huwelijk van de koningin als over het huwelijk van ieder ander meisje, dat wij niet persoonlijk, maar slechts bij name en uit gesprekken kennen. Wij gunnen het haar als ieder ander van harte dat in haar privaatleven deze gebeurtenis geluk brengen zal. Wij hopen dat de krachten die tot deze verbintenis leidden vrij zijn van diplomatieke en politieke componenten. Waarom zouden wij niet het goede wenschen aan een vrouw, die vorstin is!

Maar er is aan deze huwelijksplechtigheid iets verbonden dat wij met leedwezen aanzien. Wij weten dat in de komende dagen van Oranje-feesten weer veler oordeel over de dingen van het volksbelang beschadigd worden zal. Men zal in deze feesten kracht zoeken ter bestrijding van socialist en socialisme. En dat is te betreuren.

Misgunnen doen wij het ook alweer het volk niet dat het eens enkele dagen zijn leed vergeet in vroolijkheid, al stemt het niet blij te weten dat de drank tot die vroolijkheid niet het minst bijdragen zal. Ook verdriet het ons niet zoo heel erg dat troepen zullen zingen: Oranje boven, leve de koningin; maar wel doet het ons onaangenaam aan, dat men dadelijk daarop volgen laat: Weg met de socialen, Domela moet zakjes plakken, Alle socialen in een harington, of iets dergelijks. Niet dat ons de verwensching op zichzelf zoo bijzonder treft. Zij kan ons vrij koud laten. Maar de bodem waaruit zij opkomt, is ons antipathiek. Wie zingt, „weg met de socialen — Oranje boven” stelt die beide dingen tegenover elkaar, alsof het socialisme vóór alles een anti-Oranje beweging ware. En dat dit gezongen wordt bewijst dus dat men deze verkeerde opvatting nog in wijde volkskringen bij zich draagt.

Het is niet weinig de schuld van slecht ontwikkelde lieden uit de bourgeoisie dat deze dwaalbegrippen zoo ruim verspreid zijn. Misschien wel niet alleen van personen die te goeder trouw zijn. Want wie wat gehoord heeft van socialisme, al is het ook maar zoo veel — of liever zoo bitter weinig — als er op de burgerscholen van meegedeeld wordt, moet weten dat het socialisme niet in de eerste plaats bedoelt een strijd tegen het regeeringsstelsel, maar wel den strijd tegen de kapitalistische productiewijze.*) Door het voor te stellen alsof de socialist hoofdzakelijk het koningschap tegen een republiek verwisselen willen, licht men de menigte gansch verkeerd voor. En dit gebeurt niet zelden op deze manier.

De socialist is niet in de eerste plaats republikein, hij is in de eerste plaats socialist. Hij streeft niet in de voornaamste plaats naar een regeeringsvorm die republikeinsch is, maar hij bestrijdt voor alles de kapitalistische productiewijze en zijn doel is haar te doen plaats maken voor de organisatie van den collectieven arbeid. Nu weet hij wel dat in eene maatschappij die collectivistisch voortbrengt, waarin geen economisch klassenverschil en derhalve ook geen klasse-overheersching bestaan kan, van geen monarchie sprake zijn zal, maar de staatsvormen geheel en al democratisch zullen zijn. Maar hij weet evengoed dat het aan de levensomstandigheden van nu al heel weinig afdoet of onze staat een republiek of een monarchie is. Dit is in naburige landen iets anders. In Rusland bijvoorbeeld zou het vervangen van de monarchie door een republiek wellicht wenschelijk zijn, ofschoon het nog te betwijfelen is of het proletariaat een grootere mate van vrijheid zou krijgen door die hervorming. In Duitschland zijn er zeker heel velen die gaarne de fransche staatsinrichting zouden navolgen. Men heeft daar veel hinderlijke inmenging van den vorst. Maar in landen als Engeland en Nederland maakt het heel weinig uit of er een koning is, of een staatspresident. De een zoowel als de ander is de opperste dienaar van de bourgeoisie, gehouden de wetten na te leven die de bourgeoisie geschreven heeft, en de figurantenrol te spelen die de heerschende klasse aan den monarch te vervullen opdraagt.

De bourgeoisie, hoe veel vreugde zij ook vertoont bij feesten als die nu komen, is als het er op aankomt alles behalve koningsgezind. Het is de bourgeoisie geweest die met de revoluties van 1789, 1830, 1848, en met haar geheelen politieken strijd in de 19e eeuw het koningschap, ook in Nederland, alle reële macht ontnomen heeft. Slechts den luister heeft zij het gelaten. Maar de vorst werd van heerscher gedegradeerd tot figurant. Zoo zelfs dat mannen van onverdachte bourgeoisgezindheid als Pierson, in het eigen kroningsjaar, dadelijk na de feesten, niet

*) In de statuten zoowel als in het strijdprogram der S. D. A. P. zou men de bewijzen van het tegendeel vruchteloos zoeken.

schroomden te verklaren dat het koningschap een ornament was. Een anderen keer werd het een vliegwieltje aan de staatsmachine genoemd. Niemand vergeleek het ooit bij den motor zelf. Wel waren er velen die meenden dat een vliegwieltje toch niet zoo zwaar verguld behoef te zijn. Dat het onnoodig duur was zoo'n koningschap.

Maar er wordt met recht door vele anderen gewezen op de kosten van het presidentschap. Als bezwaar tegen een socialistische redeneering kan dit nooit dienst doen. President Loubet is evengoed de dienaar der bourgeoisie als Edward VII. Maar, als men het eens nuchter beschouwt, al zijn de kosten dezelfde, kan dan toch het presidentschap niet veel beter den toets der kritiek doorstaan? Men noemt Edward VII nu koning. Dat woord beteekent volgens Carlyle *canning*, *könning*, *able-man*. De opperste in bekwaamheid. Is een koning dat? Is Edward VII dat? Al stamt een vorst nu uit nog zoo'n oud geslacht, al was de eerste van zijn dynastie wellicht met recht een koning, is de late afstammeling het dan nog. En wanneer er dus niet de minste reden is om te gelooven dat een geboren vorst werkelijk zich persé verheugen mag in buitengewone bekwaamheid, in veelzijdige kennis, in scherpen blik en helder oordeel, is het dan eigenlijk niet veel verstandiger tot eersten staatsdienaar iemand te kiezen, die daarvoor door zijn hoedanigheden in aanmerking komen kan? Kan een staatspresident dan niet veel meer „koning” zijn dan een koning?

Dat aan oranje-feesten meer dan vroeger een anti-socialistisch karakter gegeven wordt hangt ook niet weinig samen met den indruk dien anarchistische moordaanslagen, zooals die op Umberto, bij de burgerij achterlieten. Herhaaldelijk is de bourgeoisie uit haar zoete droomen van sociale vrede door moordende anarchisten wakker geschud. Dat het anarchisme, dat tot deze aanslagen leidt, eigenlijk totaal ongevaarlijk is voor de kapitalistische orde begrijpt men evenmin als dat het maar de decadente consequentie is van burgerlijke theorieën. Men wil nu eenmaal dat het zeer nauw familie is van het hedendaagsch socialisme, ja men scheert beide gaarne over één kam. Zoo is het begrijpelijk dat een anti-socialistische betooging besloten ligt in het gejubel voor oranje. Vorstenverheerlijking beteekent nu voor velen weinig anders dan afkeer-vertooning tegen anarchisten, socialisten en meerder rood gespuis.

Het mag nu tevens wel erkend worden dat door sommige socialisten wel eens aanleiding gegeven is tot het bevestigen van het wanbegrip alsof hun strijd voornamelijk voor de republiek was en tegen het koningschap. Dat van socialistische zijde soms geschriftjes verspreid werden die speciaal gericht waren tegen den persoon van een vorst was een groote fout, omdat daardoor een verkeerde opvatting gesteund werd. Maar aan de socialistische partij in haar geheel kan men deze tactische vergrijpen niet verwijten.

Ons gaat het meest ter harte de welvaart van het volk, zijn economische, intellectuele en moreele verheffing. En het is ons onmogelijk in te zien hoe het huwelijk der koningin daartoe iets meer bijdraagt dan het huwelijk van welke Nederlandsche vrouw ook. Het huwelijk der koningin stelt ons het waarschijnlijk voortbestaan der dynastie in

het voorloopig vooruitzicht. Wij kunnen niet begrijpen dat dit voortbestaan ook maar in enig opzicht noodig of wenschelijk is voor het volksgeluk. Daarom is er voor ons geen reden om bij de huwelijksvoltrekking feest te vieren.

Dit is het dus vooral wat ons in de aanstaande feesten tegenstaat, dat er gebruik zal worden gemaakt van valsche voorstellingen om het socialisme te bestrijden. Dat men zodoende het armoelijdende volk zal afhouden van de partij waarbij het krachtens zijn arm-zijn behoort. Dat men het verleidt zich vijandig te stellen tegenover het leger waarmee het behoorde op te trekken. Dat het volk dus weer een tijd lang, zij 't opzettelijk zij 't onwillekeurig, bedrogen wordt, en tengevolge daarvan in een houding zal blijven, waardoor het zijn eigen groote ellende en zijn bitter leed bestendigt.

Och laat de menschen maar eens een paar dagen plezier hebben, laten ze maar eens een vuurwerk zien, zich eens verlustigen in den aanblik van een vorstelijken bruidstoet. In het zien van al deze dingen is wel genot. Maar er zijn voornamer dingen dan vuurwerken en koninklijke huwelijken, waarover de armen denken moeten. Er is een weg om uit de ellende te komen. En tot het zien van dien weg maakt hen de aanstaande feestroes in meer dan een opzicht onbekwaam.

Wat beteekenen de vragen „monarchie of republiek?” „Oranje boven of weg met oranje?” bij de vraag: „Kapitalisme of socialisme?” De eerste vragen houden niets in dan dit: „Hoe wilt gij dat de bourgeoisie u overheerscht, u houdt in de weeten der loonslavernij?” Die laatste vraag bedoelt: „Wilt gij blijven in loonslavernij, of wilt gij met ons gaan den weg naar de vrijheid?”

E. S. D.

Berichten en mededeelingen.

N. C. S. V.

Woensdag 6 Februari: Openbare Vergadering.
(Zie advertentie in dit blad.)

S. D. P. C.

KAUTSKY berichtte in Februari niet te kunnen komen. Zijn tournee in Holland zal nu waarschijnlijk in Maart plaats hebben. Te Delft zal hij spreken over „Reform und Revolution.”

Nog zullen de volgende (gewone) openbare vergaderingen worden gehouden:

14 Maart: DR. H. GORTER, over „Het utopisch socialisme.”
11 April: MR. M. MENDELS, over „Feminisme en sociaal-demokratie.”

„Toynbee-werk.”

De leden-begunstigers van de Vereeniging „Toynbee-werk te Delft” worden opmerkzaam gemaakt dat in begin Februari door den penningmeester de quitanties zullen worden aangeboden. Men wordt verzocht voor dadelijke betaling te willen zorgen.

ADVERTENTIEN.

Gelegenheid tot dineeren

voor minstens 6 Heeren

Adres Bureau van dit Blad.

H. H. Assistenten en Studenten aan de P. S.

Ter overname aangeboden tegen billijken prijs:

1 platinakroes met deksel,
1 platinaschaaltje, 1 platinaspattel.

Brieven onder No. 1930s. w. aan het Bureau van dit Blad.

„DE ARBEID,”

de nieuwe roman van ZOLA verschijnt van af 1 Februari als feuilleton in „Het Volk”, Dagblad onder redactie van MR. P. J. TROELSTRA. Abonnementsprijs per kwartaal f 1,30.

Men kan zich als abonné opgeven bij iederen lezer van „Het Volk”, bij den Agent A. KLEM Jr., Koornmarkt 84 alhier, en bij de administratie, Geldersche Kade 117, AMSTERDAM.

Nederlandsche Christen-Studenten-Vereeniging, (Afdeling DELFT.)

Ter gelegenheid van de alhier te houden WINTER-CONFERENTIE der N. C. S. V. zal plaats hebben eene

OPENBARE VERGADERING

op Woensdag 6 Februari 1901,

des avonds te 8 uur,

IN DE ZAAL DER LOGE, CHOORSTRAAT 16a.

Spreker:

MR. DR. A. R. VAN DE LAAR, van Utrecht.

Onderwerp:

„De individu in de sociale en socialistische stroomingen”.

Toegang vrij.

HET BESTUUR.

WISKUNDE.

De ondergeteekende, assistent aan de P. S., repeteert wiskunde en mechanica.

Hof van Delft.

W. A. PIETS,
Laan van Overvest 174.